Секція: Психологія та психіатрія

Взаємозв'язок психологічної стійкості та мотивації до саморозвитку осіб різних вікових груп в умовах війни

Байдюк Надія Павлівна, здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня
за спеціальністю «Психологія»
Соціально-психологічний факультет
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна
Науковий керівник:
Кириченко Віктор Васильович, доктор психологічних наук,
професор кафедри соціальної та практичної психології
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Анотація

У роботі проаналізовано особливості взаємозв'язку психологічної стійкості, мотивації та саморозвитку осіб різних вікових груп в умовах війни. Обґрунтовано значення психологічної стійкості як внутрішнього ресурсу особистості, що забезпечує здатність адаптуватися до тривалого стресу, підтримувати емоційну рівновагу та зберігати активність в умовах воєнного часу. На підставі емпіричного дослідження встановлено наявність взаємозв'язку між психологічною стійкістю, мотивацією та саморозвитком у підлітків, юнаків і дорослих. Найбільш виражений взаємозв'язок між мотивацією та саморозвитком виявлено у підлітків, тоді як у дорослих більш суттєвим виявився взаємозв'язок між психологічною стійкістю та саморозвитком. Отримані результати підтвердили важливість психологічної стійкості для підтримки мотивації та особистісного розвитку в умовах тривалого воєнного стресу.

Освновна частина

В умовах війни проблема психологічної стійкості особистості набуває особливої актуальності, оскільки тривалий стрес, емоційне напруження та невизначеність щодо майбутнього суттєво впливають на мотиваційну сферу та здатність особистості до саморозвитку. У сучасних психологічних дослідженнях психологічна стійкість розглядається як здатність особистості підтримувати емоційну рівновагу, адаптуватися до складних життєвих обставин та зберігати активність навіть в умовах тривалого психоемоційного навантаження [2]. Водночас мотивація до саморозвитку визначає прагнення особистості до змін, самореалізації та досягнення поставлених цілей [1]. На підставі аналізу наукових джерел встановлено, що психологічна стійкість, мотивація та саморозвиток утворюють взаємопов'язану систему, у якій кожен компонент впливає на інший.

Мета дослідження передбачала вивчення особливостей взаємозв'язку психологічної стійкості та мотивації до саморозвитку осіб різних вікових груп в умовах війни. Гіпотезою дослідження було припущення про те, що між психологічною стійкістю та мотивацією до саморозвитку існує статистично значущий взаємозв'язок, який має вікові особливості в умовах війни.

У дослідженні взяли участь 60 осіб, серед яких були підлітки, юнаки та дорослі (по 20 осіб у кожній групі). Для дослідження було використано наступні методики:

– Шкала життєстійкості Коннора–Девідсона
– Методика «Діагностика мотивації до успіху» Т. Елерса
– Методика «Самооцінка здібності до самоосвіти та саморозвитку особистості» О. Сергеєнкова.

Для статистичної обробки результатів застосовано коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона.

У ході емпіричного дослідження було здійснено порівняльний аналіз результатів кореляційного дослідження у різних вікових групах (див. рис.1).

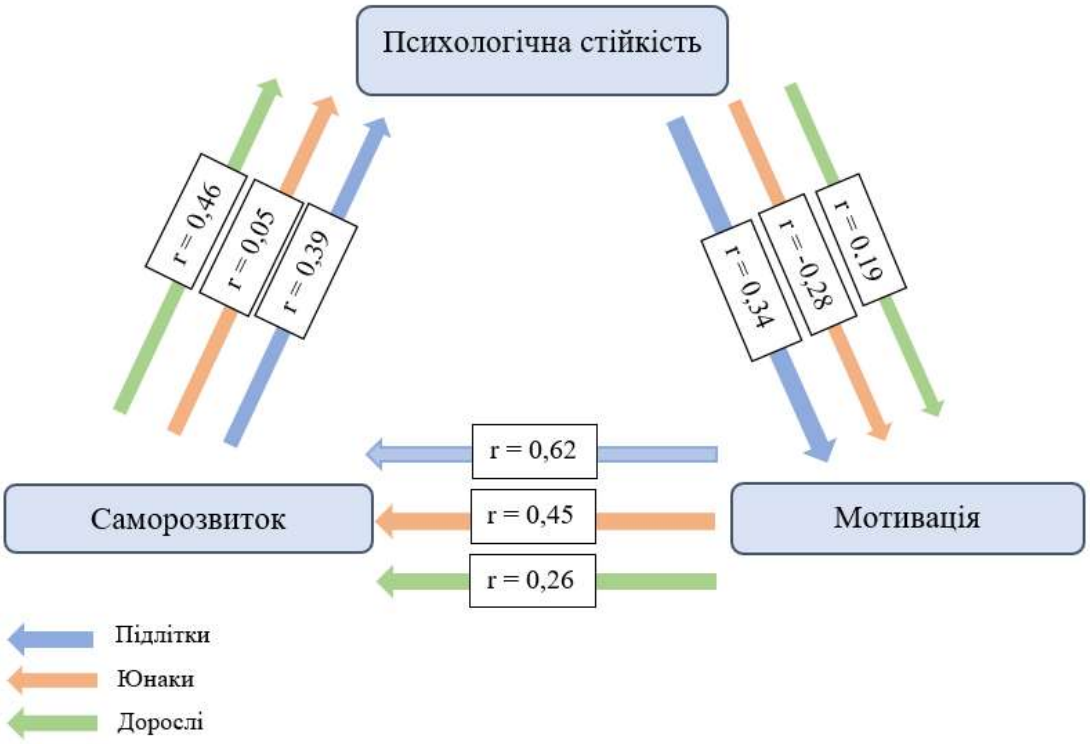

Рис.1. Порівняльний аналіз результатів кореляційного дослідження у різних вікових групах

Отримані результати підтвердили наявність взаємозв'язку між психологічною стійкістю, мотивацією та саморозвитком в умовах війни, однак найбільш виражені показники були зафіксовані між мотивацією та саморозвитком у підлітків (r = 0,62). Це свідчить про те, що в умовах тривалого

воєнного стресу саме мотиваційна сфера значною мірою визначає прагнення підлітків до розвитку, самопізнання та досягнення цілей.

Помірний взаємозв'язок між мотивацією та саморозвитком було виявлено у юнаків (r = 0,45), що може пояснюватися підвищеною тривожністю щодо майбутнього, нестабільністю життєвих перспектив та процесом професійного самовизначення в умовах війни. У дорослих цей показник був нижчим (r = 0,26), що свідчить про більшу стабільність мотиваційної сфери та вплив відповідальності за сім'ю, безпеку і соціальні ролі.

Суттєвий взаємозв'язок також було встановлено між психологічною стійкістю та саморозвитком у дорослих (r = 0,46). Отриманий результат підтверджує, що в умовах війни психологічна стійкість виступає важливим ресурсом підтримки активності, працездатності та особистісного розвитку. У підлітків показник становив 0,39, що свідчить про важливість емоційної рівноваги та підтримки для збереження прагнення до саморозвитку в умовах постійного психоемоційного навантаження.

Водночас взаємозв'язок між психологічною стійкістю та мотивацією в усіх вікових групах виявився нижчим (r = 0,34 у підлітків; r = 0,28 у юнаків; r = 0,19 у дорослих), однак результати підтвердили, що психологічна стійкість сприяє підтримці мотивації та здатності особистості адаптуватися до тривалого воєнного стресу.

Отже, результати дослідження підтвердили наявність взаємозв'язку між психологічною стійкістю, мотивацією та саморозвитком осіб різних вікових груп в умовах війни. Встановлено, що психологічна стійкість виступає важливим внутрішнім ресурсом підтримки мотивації, активності та прагнення до особистісного розвитку в умовах тривалого воєнного стресу. Найбільш виражений взаємозв'язок між мотивацією та саморозвитком було виявлено у підлітків, тоді як у дорослих більш суттєвим виявився взаємозв'язок між психологічною стійкістю та саморозвитком. Отримані результати частково підтвердили висунуту гіпотезу та засвідчили наявність вікових особливостей прояву досліджуваних психологічних феноменів в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Каневський В.І. (2022). Фактори моделі саморозвитку особистості. Габітус, 36, 166–172.
2. Кравцова О. (2018). Стресостійкість особистості як психологічний феномен: Основні теоретичні підходи. Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки», 7(36), 98–117.